

Yrkande	Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Demokraterna, Socialdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet
Särskilt yttrande	Kristdemokraterna
2021-10-04	3.4

Yrkande angående – Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Idrotts-och föreningsnämnden och Socialnämnd centrum uppdras att sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare, religiösa ledare och studieförbund för att motverka kvinnlig könsstymning.
2. Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Socialnämnd Centrum, Socialnämnd Hisingen, Socialnämnd Nordost och Socialnämnd Sydväst uppdras att sprida information och utbildningsinsatser riktade till medarbetare i förskola, skola och socialtjänst för att motverka kvinnlig könsstymning. I insatserna skall information ges om regionens Vulvamottagning.
3. I övrigt ska motionen härmed anses besvarad.

Yrkandet

Kvinnlig könsstymning är fortsatt ett problem i Sverige och kunskapen om frågan behöver förbättras. Kommunen har en mycket viktig roll i att arbeta förebyggande mot kvinnlig könsstymning och i att hitta dem som riskerar att bli utsatta eller som behöver vård.

Det finns bra kompetens och material från exempelvis Jämställdhetsmyndigheten och Dialoga - kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld som kan fungera som ett utmärkt underlag att använda för detta ändamål.

Idrott och föreningsförvaltningens bedömning är att underlag idag sprids genom att hänvisningar till Jämställdhetsmyndighetens material på sin hemsida i samband med utskick som görs till föreningslivet, samt på Facebook. Det behövs ytterligare insatser för att sprida kunskap. Till exempel genom att erbjuda utbildning till aktiva föreningsledare i frågan, för att de ska kunna nyttja sin roll på ett konstruktivt sätt. Det är därför viktigt att Idrotts-och föreningsnämnden och Socialnämnd centrum arbetar aktivt med att sprida information och utbildningsinsatser gällande frågan till föreningsledare.

Jämställdhetsmyndigheten har genomfört ett regeringsuppdrag kring att inventera effektiva arbetssätt för attitydförändring och beteendeförändring gällande könsstymning av flickor och kvinnor och sprida dessa till relevanta aktörer. Myndigheten pekar på att erfarenheter internationellt visar på att religiösa ledare och samfund som medverkar i

arbetet mot könsstämpning kan vara en framgångsfaktor i det förebyggande arbetet, en metod vi menar att staden bör anamma. Vi anser att även studieförbunden i staden har en roll i detta arbete i; dels genom sin folkbildande erfarenhet, dels genom sitt breda kontaktnät i delar av Göteborg där offentliga aktörer är få till antalet och har svårt att nå fram med information och upplysningar.

Centrala medarbetare som kan fylla en viktig funktion i arbetet för att motverka kvinnlig könsstämpning är de inom förskola, skola och socialtjänst. Vi anser därför att Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildningsnämnden, Socialnämnd Centrum, Socialnämnd Hisingen, Socialnämnd Nordost och Socialnämnd Sydväst bör ges uppdrag att aktivt sprida information och utbildningsinsatser riktade till medarbetare i förskola, skola och socialtjänst för att motverka kvinnlig könsstämpning. I insatserna skall information ges om regionens Vulvamottagning och om den viktiga verksamhet de bedriver med att erbjuda rådgivning, stöd och även öppningsoperationer för de utsatta.

Yrkande
2021-10-08

Ärende nr 3.5

Yrkande angående – Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson(MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnd centrum i samverkan med Västra Götalandsregionen samt aktuella myndigheter utreder möjligheten att i ett tidigt och preventivt skede verka för att ge upplysning om svensk lagstiftning mot könsstympning inom SFI, mödravården, barnavårdscentralen och förskolan.
2. Vid misstanke om könsstympning, hedersvåld och kuvade familjesituationer ska orosanmälningar och uppföljning alltid utföras.
3. Motionen avslås.

Yrkandet

Det finns redan idag ett framtaget material för föreningsledare att använda sig av i arbetet med att motverka kvinnlig könsstympning, fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Staden behöver nu verka för att sprida den kunskap och information som redan finns.

Göteborgs Stad behöver tillsammans med regionen utveckla långsiktiga och förebyggande åtgärder mot det allt mer utbredda hedersrelaterade våldet och kontrollerandet av kvinnor och barn. I dagsläget ges insatser när våldet redan hunnit etablera sig inom familjen. Göteborg kan bättre, staden kan gå i bräschen genom att fånga upp dessa familjer i ett mycket tidigare skede. Noteras tendenser redan i ett första stadie, leder det till att hela familjer i god tid kan få information om svensk lag, samt stöd i att finna rätt väg ut ur destruktiva mönster och kulturer.

Vi måste få dessa föräldrar att följa svensk lagstiftning från dag ett. Mannen, överhuvudet i dessa familjer, ska lyssna in och lära hur svensk lagstiftning fungerar, hur vi behandlar barn från födseln och genom uppväxten till att bli självständiga människor med en fri vilja. Det upplysande arbetet kan börja redan på SFI (Svenska för invandrare), därefter fortsätta på barnavårdscentralen och i föräldrastödsgrupper.

Yrkande

Demokraterna

2021-10-05

Ärende nr: 3.5

Yrkande angående – Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Bifall till motionen.

Yrkandet

Könsstympling av flickor och kvinnor är något som vi måste göra allt för att få stopp på. Det handlar om en kulturell tradition som under lång tid praktiserats i flera länder i Afrika, Asien och Mellanöstern. I takt med ökad migration har könsstympling av flickor och kvinnor blivit påtagligt även i Sverige.

År 2012 var antalet könsstympade flickor och kvinnor i Sverige cirka 38 000, enligt en uppskattning gjord av Socialstyrelsen. Sedan 2015 har Sverige fått en kraftigt ökad invandring, bland annat från de områden där könsstympling av flickor och kvinnor praktiseras, vilket gör att antalet nu troligtvis är högre. I Göteborg skattades utifrån 2019 års befolkningsstatistik att 4898 flickor och kvinnor i åldern 15 till 49 år kunde vara könsstympade. Vi vet dock inte med säkerhet hur många flickor som har utsatts eller hur många som lever i riskzonen för att utsättas, men varje enskilt fall är en utsatt flicka för mycket.

Lagen som förbjuder könsstympling är stark och innefattar såväl där flickan förts utomlands för ingrepp, som planerande och underlåtelse att rapportera kännedom om könsstympling. Det är med andra ord inte lagstiftningen som brister utan arbetet för att motverka sedvänjan som måste stärkas.

Vi måste därför göra allt vi kan för att bryta tystnaden kring könsstympling av flickor och kvinnor, sprida information och kunskap samt bistå med stöd vid behov till flickor och kvinnor som har utsatts eller riskerar att utsättas för könsstympling. Idag är inte problemet att det görs för många insatser utan att det görs för få. Målet kan endast vara att inte en enda flicka ska könsstympas. Vi kan aldrig nöja oss med mindre. Vi bifaller därför motionen.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-09-06

Diarienummer 0570/21

Handläggare

Jeanette Stål

Telefon: 031-368 03 13

E-post: jeanette.stal@stadshuset.goteborg.se

Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Motionen

Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) föreslår kommunfullmäktige beslutar att idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnd Centrum får i uppdrag att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling.

I motionen framgår att kvinnlig könsstympling är förbjudet sedan 1982, ändå kan närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige ha varit utsatta för någon typ av könsstympling, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år. Många av dessa har blivit utsatta i andra länder och sedan kommit till Sverige, men även flickor och kvinnor födda i Sverige har blivit, eller riskerar att bli, utsatta. Sedan den 1 januari 2017 arbetar regeringen med en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, där bland annat arbete mot könsstympling ingår. För de flickor och kvinnor som blivit utsatta för könsstympling kan det krävas vård, och rättssystemet ska hantera den som utsatt någon kvinna eller flicka för detta övergrepp. Motionärerna menar att kommunen har en mycket viktig roll i att arbeta förebyggande övergreppen och hitta dem som riskerar att bli utsatta eller som skulle behöva få vård. Kommunen kan även göra skillnad genom att erbjuda utbildning till aktiva föreningsledare om frågan för att de ska kunna nyttja sin roll på ett konstruktivt sätt.

Remissinstanser

Motionen har remitterats till socialnämnd Centrum och idrotts- och föreningsnämnden. Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Socialnämnd Centrum	Avstyrker Yrkande MP, V, FI Yttrande M, L Omröstning Protokollsanteckning M, L	Förvaltningens bedömning är att staden inte behöver ta fram ett eget nytt material då det redan finns ett framtaget material för föreningsledare att använda sig av i arbetet med att motverka kvinnlig könsstympling, fritt tillgängligt på

	Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Staden behöver istället sprida kunskap och information om det material som finns.
Idrotts- och föreningsnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande	Jämställdhetsmyndigheten fick juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstypning av flickor och kvinnor. Uppdraget resulterade i ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Förvaltningens bedömning är att staden inte behöver ta fram ett eget nytt material, utan istället sprida kunskap och information om det material som finns. Det finns en plan för spridning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett eventuellt bifall till motionen bör inte föranleda ökade kostnader då det redan finns utbildningsmaterial att tillgå och Dialoga kompetenscentrum inom socialförvaltning Centrum har i uppdrag att utbilda medarbetare inom kunskapsområdet hedersrelaterat våld och förtryck där kvinnlig könsstypning ingår.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Könsstypning av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter. I Sverige är alla former av kvinnlig könsstypning förbjudna sedan år 1982, då lagen (1982:316) med förbud mot könsstypning av kvinnor infördes. Preskriptionstiden för könsstypning av barn avskaffades 1 maj 2020 och innebär att någon som har utfört en könsstypning på ett barn under 18 år kan straffas oberoende av hur lång tid som har passerat sedan gärningen utfördes. Även brott som begåtts innan lagändringen omfattas. Från den 1 juni 2018 finns en nationell handlingsplan mot könsstypning av flickor och kvinnor. Handlingsplanen

syftar till att förebygga och motverka könsstypning samt förbättra det stöd som finns tillgängligt för redan utsatta.

UNICEF uppskattar att mer än 200 miljoner flickor och kvinnor runt om i världen har utsatts för någon form av könsstypning. Över 40 miljoner av dessa är flickor under 15 år. Socialstyrelsen har uppskattat att närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige kan ha varit utsatta för någon typ av könsstypning, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år. I Göteborg genomförs regelbundet en liknande skattning utifrån stadens befolkningsstatistik. Den senaste skattningen visar att, utifrån befolkningsstatistik per 2019-12-31, 4 898 flickor och kvinnor i åldern 15 till 49 år kan vara könsstypade i Göteborg.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstypning
2. Socialnämnd Centrums handlingar 2021-06-15 § 178
3. Idrotts- och föreningsnämndens handlingar 2021-08-31 § 118

Handling 2021 nr 49

Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning

Kvinnlig könsstymning är förbjudet sedan 1982, ändå kan närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige ha varit utsatta för någon typ av könsstymning, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år. Många av dessa har blivit utsatta i andra länder och sedan kommit till Sverige, men även flickor och kvinnor födda i Sverige har blivit, eller riskerar att bli, utsatta. Sedan den 1 januari 2017 arbetar regeringen med en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, där bland annat arbete mot könsstymning ingår. För de flickor och kvinnor som blivit utsatta för könsstymning kan det krävas vård, och rättssystemet ska hantera den som utsatt någon kvinna eller flicka för detta övergrepp. Kommunen har dock en mycket viktig roll i att arbeta förebyggande övergreppen och hitta dem som riskerar att bli utsatta eller som skulle behöva få vård. Jämställdhetsmyndigheten, som är en av de myndigheter som ansvarar för den nationella strategin, har identifierat föreningsledare som en viktig funktion för att kunna upptäcka flickor och unga kvinnor i riskzonen för att utsättas för könsstymning, samt bidra till att bryta tabu kring ämnet. Kommunen kan göra stor skillnad genom att erbjuda utbildning till aktiva föreningsledare om frågan för att de ska kunna nyttja sin roll på ett konstruktivt sätt.

Satsningen skulle ge kommunen en bättre bild av problemet och möjlighet att kunna hjälpa fler flickor och kvinnor. Den ger också föreningsledare kunskap och trygghet i att våga närma sig frågan. Insatsen bör ske i samverkan mellan idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnd centrum men samverkan kan också ske med övriga socialnämnder samt västra götalsregionen.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att:

Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnd centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstymning.

Abdullahi Mohammed (MP)

Hanna Bernholdsson (MP)

§ 178 Svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympning

N164-0635/21

Socialförvaltningen Centrum har 2021-05-26 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Jennifer Merelaid Hankins (V) och Masoud Vatankhah (FI) yrkar bifall till yrkande från (MP), (V), och (FI). Se bilaga 5 till protokollet.

Lisen Kindbom (S) yrkar bifall till yrkandet från (MP), (V), och (FI).

Nina Miskovsky (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Kristina Bergman Alme (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Per Holm (D) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Agneta Kjaerbeck (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordförande Nina Miskovsky (M) ställer förvaltningens förslag mot yrkandet från (MP), (V), och (FI) och finner att nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Omröstning begärs.

Omröstning

Ja avser bifall till förvaltningens förslag.

Nej avser bifall till yrkandet från (MP), (V) och (FI).

Sex ledamöter röstar Ja: Per Holm (D), Kristina Bergman Alme (L), Tobias Björk (M), Mariette Risberg (D), Agneta Kjaerbeck (SD) och Nina Miskovsky (M).

Fem ledamöter röstar Nej: Claes Söderling (S), Jennifer Merelaid Hankins (V), Azar Hedemalm (MP), Lisen Kindbom (S) och Masoud Vatankhah (FI).

Ordförande Nina Miskovsky (M) finner därmed att nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Utdrag ur protokoll nr 7

Sammanträdesdatum: 2021-06-15

Beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning.

Socialnämnden Centrum beslutar att översända tjänsteutlåtandet som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckning

Kristina Bergman Alme (L) inkommer med ett yttrande från (M) och (L). Se bilaga 6 till protokollet.

Dag för justering

2021-06-15

Vid protokollet

Sekreterare

Lovisa Varenius

Ordförande

Nina Miskovsky

Justerande

Jennifer Merelaid Hankins

Yrkande

Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Feministiskt Initiativ

2021-06-15

Ärende 20

Ändringsyrkande angående svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum tillstyrker motionen om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling.

Socialnämnden Centrum översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande med ändringar enligt detta yrkande.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad

Yrkandet

Vi delar förvaltningens bedömning om att medarbetarna inom förskola, skola och socialtjänst har centrala funktioner i arbetet mot kvinnlig könsstympling och det är angeläget att fortsatt fokusera på att ge dessa grupper fördjupad information och utbildning i hur de kan arbeta för att motverka dessa övergrepp .

Vi menar dock att det inte är anledning nog att inte ytterligare uppmärksamma föreningsledarnas roll i arbetet mot kvinnlig könsstympling. Uppdraget i motionen syftar inte heller enbart till att ta fram material utan även att arbeta med kunskapsspridning. Det material som tjänsteutlåtandet nämner och som Jämställdhetsmyndigheten tillhandahåller på sin webbplats utgör ett utmärkt underlag som kan användas vid en utökad satsning på kunskapsspridning.

Göteborg 15 2021
Yttrande (M) (L)
Socialnämnden Centrum
Ärende 20

Yttrande 20 Svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling.

Könsstympling av flickor och kvinnor är ett allvarligt brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter vilket är förbjudet i Sverige sedan 1982. Miljöpartiet vill i motionen att Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnd centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling. Jämställdhetsmyndigheten tillhandahåller redan idag ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida att använda och sprida. Även om föreningsledare kan vara en del i att motverka kvinnlig könsstympling, är de mest centrala medarbetarna de inom förskola, skola och socialtjänst där genomförs kontinuerligt kompetensinsatser som dock kan utvecklas ytterligare.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-05-26

Diarienummer N164-0635/21

Handläggare: Katarina Idegård

Telefon: 031-365 91 36

E-post: katarina.idegard@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss om motion **Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning**

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning.

Socialnämnden Centrum beslutar att översända tjänsteutlåtandet som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Könsstymning av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter. I Sverige är alla former av kvinnlig könsstymning förbjudna sedan år 1982. Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motionen *Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning*. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstymning. Jämställdhetsmyndigheten fick i juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstymning av flickor och kvinnor. Uppdraget resulterade i ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Förvaltningens bedömning är därav att staden inte behöver ta fram ett eget nytt material, utan istället sprida kunskap och information om det material som finns.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Könsstymning av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter. I Sverige är alla former av kvinnlig könsstymning förbjudna sedan år 1982, då lagen (1982:316) med förbud mot könsstymning av kvinnor infördes. Preskriptionstiden för könsstymning av barn avskaffades 1 maj 2020 och innebär att någon som har utfört en könsstymning på ett barn under 18 år kan straffas oberoende av hur lång tid som har passerat sedan gärningen utfördes. Även brott som begåtts innan lagändringen omfattas. Från 1 juni 2018 finns en nationell handlingsplan mot könsstymning av flickor och

kvinnor. Handlingsplanen syftar till att förebygga och motverka könsstympling samt förbättra det stöd som finns tillgängligt för redan utsatta.

UNICEF uppskattar att mer än 200 miljoner flickor och kvinnor runt om i världen har utsatts för någon form av könsstympling. Över 40 miljoner av dessa är flickor under 15 år.

Socialstyrelsen har uppskattat att närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige kan ha varit utsatta för någon typ av könsstympling, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år.

I Göteborg genomförs regelbundet en liknande skattning utifrån stadens befolkningsstatistik. Den senaste skattningen visar att, utifrån befolkningsstatistik per 2019-12-31, 4 898 flickor och kvinnor i åldern 15 till 49 år kan vara könsstympade i Göteborg.

Kvinnlig könsstympling är en mångtusenårig sedvänja, som syftar till att kontrollera flickors och kvinnors kroppar och sexualitet. Vanligast är att könsstymplingen sker i åldern fyra till fjorton år, men även spädbarn kan stymplas. Övergreppet kan få allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser, på både kort och lång sikt, för den utsatta. Det är väldigt viktigt att inkludera män och unga pojkar i arbetet mot kvinnlig könsstympling. Traditionen upphör först då männen inte längre efterfrågar kvinnor som är könsstympade.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2021-06-08.

Bilagor

1. Motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motion *Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling*. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet har lagt en motion i Kommunstyrelsen om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Motionen har skickats på remiss. Under arbetet med framtagandet av Göteborg Stads plan mot våld i nära relationer (2014-2019) framkom behovet av att återaktualisera arbetet mot kvinnlig könsstympling i staden. Hösten 2017 tillsattes, efter beslut inom Social resursnämnd, en samordnare mot hedersrelaterat våld anställd på Dialoga – kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Inom ramen för samordningsfunktionen har flertalet kompetenshöjande insatser för stadens medarbetare genomförts. Sedan våren 2018 erbjuder Dialoga också basutbildningar i hedersrelaterat våld, där frågan om kvinnlig könsstympling ingår. Den internationella dagen mot kvinnlig könsstympling 6:e februari uppmärksammas sedan 2016 årligen i Göteborgs Stad, genom anordnandet av en konferens.

Sedan 2016 finns ett myndighetsövergripande nätverk för arbetet mot kvinnlig könsstympling och barn- och tvångsåktenskap, i syfte att skapa erfarenhetsutbyte och sprida information i frågan. Från 2018 omfattar nätverket frågor inom hela området hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns också en myndighetsövergripande arbetsgrupp mot hedersrelaterat våld och förtryck, där kvinnlig könsstympling ingår. Arbetsgruppens syfte är att förbättra den operativa samverkan i enskilda ärenden myndigheter emellan. Staden har sedan 1 januari 2020 en separat plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, där frågan om kvinnlig könsstympling är inkluderad.

Jämställdhetsmyndigheten har konstaterat att det finns få konkreta exempel på förebyggande och attityd- och beteendeförändrande arbete mot könsstympling av flickor riktat till unga inom fritidsverksamheter och ungdomsorganisationer. Mot bakgrund av detta fick Jämställdhetsmyndigheten i juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstympling av flickor och kvinnor. I uppdraget ingick också att sprida kunskap om dessa arbetssätt tillbaka till målgruppen med ett fokus på fritidsledare och ledare inom civila samhället. Detta uppdrag har resulterat i ett framtaget material riktat mot ledare och förebilder som är publicerat på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Materialet syftar till att stärka och stötta ledare att våga bryta tystnaden om könsstympling och att skapa rätt förutsättningar för att inleda samtal med barn och unga som de möter. *Den lilla handboken om könsstympling mot flickor och kvinnor* utgör en del av materialet och finns att ladda ner på hemsidan.

Jämställdhetsmyndigheten fick även i uppdrag av regeringen att inventera effektiva metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstympling av flickor och kvinnor. Även här ingick att sprida relevanta metoder till aktörer och verksamheter som möter flickor och kvinnor som löper risk för att bli könsstympade eller flickor och kvinnor som har blivit

könsstympade. Detta uppdrag slutredovisades till regeringen i december 2020 genom rapporten *Förebyggande arbete mot könsstympning av flickor och kvinnor (2020:10)*.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att staden utifrån att det redan finns ett framtaget material för föreningsledare att använda sig av i arbetet med att motverka kvinnlig könsstympning, fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida, inte behöver ta fram ett eget nytt material. Staden behöver istället sprida kunskap och information om det material som finns.

Föreningsledare kan fylla en viktig funktion i arbetet att motverka kvinnlig könsstympning, men förvaltningens bedömning är att de mest centrala medarbetarna är de inom förskola och skola samt socialtjänst. Kompetensutvecklingsinsatser på en basnivå erbjuds kontinuerligt, men detta är yrkesgrupper som behöver ha fördjupade kunskaper inom området, vilket är ett utvecklingsområde.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

§ 118, diarienummer 0287/21

Utbildningsinsatser gällande kvinnlig könsstämpning

Beslut

1. Idrotts- och Föreningsnämnden avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning.
2. Idrotts- och Föreningsnämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handlingar

- Tjänsteutlåtande avdelning föreningsstöd, daterad 2021-07-02
- Bilaga Motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning
- Yrkande från V, MP och S - angående svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning

Yrkanden

Bettan Andersson (V), Luis Tortosa (V), Catrin Björkman (MP), Staffan Lindström (S) och Anna Ahlberg (S) yrkar följande:

1. IoFN anser motionärernas förslag om att ta fram material besvarad.
2. IoFN tillstyrker motionen i övrigt.
3. IoFN översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande med ändringar enligt detta yrkande.

Bettan Andersson (V) yrkar bifall till yrkande från V, MP och S.

Magnus Berntsson (KD) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns två yrkanden. Ett yrkande från V, MP och S och ett yrkande om bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande från Magnus Berntsson (KD).

Ordföranden föreslår votering med följande omröstningsordning som godkänns av nämnden:

Ja-röst: bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Nej-röst: bifall till yrkande från V, MP och S.

Efter genomförd omröstning konstaterar ordföranden att nämnden beslutar bifalla yrkandet från Magnus Berntsson (KD) om att anta förvaltningens tjänsteutlåtande.

Omröstning

Ja-röster: Gunilla Almgren (L), Mattias Mellström (D), Lena Ferm (SD), Bartek Rosinski (M), Heléne Mellander (D) och Magnus Bertsson (KD).

Nej-röster: Bettan Andersson (V), Staffan Lindström (S), Catrin Björkman (MP), Anna Ahlberg (S) och Luis Tortosa (V).

Resultat: 6 ja-röster mot 5 nej-röster.

Protokollsutdrag skickas till

- Avdelning föreningsstöd
- Stadsledningskontoret

Dag för justering

2021-09-01

Vid protokollet

Sekreterare

Andrea Lindahl

Ordförande

Magnus Bertsson (KD)

Justerande

Bettan Andersson (V)

(V)(MP)(S)

Yrkande

angående svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning

Vi delar motionärens syn på att könsstymning fortsatt är ett problem i Sverige och att kunskapen behöver förbättras.

Idrott och föreningsförvaltningen kommer dagligen i kontakt med barn och ungdomsföreningar som i sin tur möter barn och ungdomar i föreningslivet.

Uppdraget i motionen syftar inte heller enbart till att ta fram material utan även att arbeta med kunskapsspridning. Det material som tjänsteutlåtandet nämner och som Jämställdhetsmyndigheten tillhandahåller på sin webbplats utgör ett utmärkt underlag att använda.

Förslag till beslut:

IoFN anser motionärernas förslag om att ta fram material besvarad

IoFN tillstyrker motionen i övrigt

IoFN översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande med ändringar enligt detta yrkande

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-07-21

Diarienummer 0287/21

Handläggare

Veronica Johansson

Telefon: 031-368 21 38

E-post: veronica.johansson@ioff.goteborg.se

Svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympning

Förslag till beslut

1. Idrotts- och Föreningsnämnden avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympning.
2. Idrotts- och Föreningsnämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen

Sammanfattning

Könsstympning och omskärelse av flickor och kvinnor är en flera tusen år gammal tradition. Traditionen förekommer i en del länder i Afrika och i Mellanöstern. Den kan se olika ut i olika länder. Kvinnlig könsstympning förekommer bland både kristna och muslimer. I Sverige har ledare inom de flesta trossamfund inklusive Sveriges Imamråd gemensamt tagit avstånd från traditionen i alla dess former. Sedan 1982 är könsstympning av flickor och kvinnor förbjudet enligt lag (1982:316) Om man är bosatt i Sverige är det även olagligt att genomföra ingreppet utomlands. Könsstympning av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter, enligt barnkonventionens artikel 19, 24 och 37. Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motionen Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympning. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympning.

I juni 2018 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstympning av flickor och kvinnor.

Uppdraget resulterade i ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Förvaltningens bedömning är därav att staden inte behöver ta fram ett eget nytt material, utan istället sprida kunskap och information om det material som finns.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Könsstymning av flickor och kvinnor är en allvarlig kränkning som medför ett stort lidande. Av FN, EU och andra organisationer och myndigheter ses könsstymning av flickor och kvinnor idag som ett uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck, och som en kränkning av barns och kvinnors rättigheter, samt kontroll av flickors och kvinnors sexualitet är ett centralt inslag i hederskontexter.

Kvinnlig könsstymning är en mångtusenårig sedvänja, som syftar till att kontrollera flickors och kvinnors kroppar och sexualitet. Vanligast är att könsstymningen sker i åldern fyra till fjorton år, men även spädbarn kan stymas. Övergreppet kan få allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser, på både kort och lång sikt, för den utsatta. Det är väldigt viktigt att inkludera män och unga pojkar i arbetet mot kvinnlig könsstymning. Traditionen upphör först då männen inte längre efterfrågar kvinnor som är könsstympade

Könsstymning av flickor och kvinnor förekommer på många håll runt om i världen, i såväl kristna som muslimska grupper från Indonesien i öst till Peru i väst (UNICEF 2013). Könsstymning av flickor och kvinnor har under lång tid förekommit i flera länder i Afrika och Mellanöstern men genom migration har företeelsen blivit en global angelägenhet. Enligt UNICEF:s senaste rapport (2013) är 200 miljoner flickor och kvinnor könsstympade varav 44 miljoner är flickor under 14 års ålder. År 2012 var antalet könsstympade flickor och kvinnor i Sverige cirka 38 000, enligt en uppskattning gjord av Socialstyrelsen. Av dessa var ca 7 400 under 18 år. Cirka 19 000 flickor uppskattades ingå i en riskpopulation där vårdnadshavarna har en positiv attityd eller är ambivalenta till könsstymning även efter migration. Sedan 2015 har Sverige fått en kraftigt ökad invandring, bland annat från de områden där könsstymning av flickor och kvinnor praktiseras, vilket gör att antalet nu troligtvis är högre än de då uppskattade 38 000. Den senaste skattningen visar att utifrån befolkningsstatistik per 2019-12-31, kan 4 898 flickor och kvinnor i åldern 15 till 49 år vara könsstympade i Göteborg.

I Göteborg genomförs regelbundet en liknande skattning utifrån stadens befolkningsstatistik.

Bilagor

1. Motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet har lagt en motion i Kommunstyrelsen om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Motionen har skickats på remiss. Under arbetet med framtagandet av Göteborg Stadsplan mot våld i nära relationer (2014-2019) framkom behovet av att åter aktualisera arbetet mot kvinnlig könsstympling i staden. Hösten 2017 tillsattes, efter beslut inom Social resursnämnd, en samordnare mot hedersrelaterat våld anställd på Dialoga – kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Sedan våren 2018 erbjuder Dialoga basutbildningar i hedersrelaterat våld, där frågan om kvinnlig könsstympling ingår. Den internationella dagen mot kvinnlig könsstympling 6:e februari uppmärksammas sedan 2016 årligen i Göteborgs Stad, genom anordnandet av en konferens.

Sedan 2016 finns ett myndighetsövergripande nätverk för arbetet mot kvinnlig könsstympling och barn- och tvångsäktenskap, i syfte att skapa erfarenhetsutbyte och sprida information i frågan. Från 2018 omfattar nätverket frågor inom hela området hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns också en myndighetsövergripande arbetsgrupp mot hedersrelaterat våld och förtryck, där kvinnlig könsstympling ingår. Arbetsgruppens syfte är att förbättra den operativa samverkan i enskilda ärenden myndigheter emellan. Staden har sedan 1 januari 2020 en separat plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, där frågan om kvinnlig könsstympling är inkluderad.

Jämställdhetsmyndigheten har konstaterat att det finns få konkreta exempel på förebyggande och attityd- och beteendeförändrande arbete mot könsstympling av flickor riktat till unga inom fritidsverksamheter och ungdomsorganisationer. Mot bakgrund av detta fick Jämställdhetsmyndigheten i juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstympling av flickor och kvinnor. I uppdraget ingick också att sprida kunskap om dessa arbetssätt tillbaka till målgruppen med ett fokus på fritidsledare och ledare inom civila samhället. Detta uppdrag har resulterat i ett framtaget material riktat mot ledare och förebilder som är publicerat på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Materialet syftar till att stärka och stötta ledare att våga bryta tystnaden om könsstympling och att skapa rätt förutsättningar för att inleda samtal med barn och unga som de möter. Den lilla handboken om könsstympling mot flickor och kvinnor utgör en del av materialet och finns att ladda ner på hemsidan.

Jämställdhetsmyndigheten fick i uppdrag av regeringen att inventera effektiva metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstympling av flickor och kvinnor. Även här ingick att sprida relevanta metoder till aktörer och verksamheter som möter flickor och kvinnor som löper risk för att bli könsstympade eller flickor och

kvinnor som har blivit könsstympade. Detta uppdrag slutredovisades till regeringen i december 2020 genom rapporten Förebyggande arbete mot könsstymning av flickor och kvinnor (2020:10).

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att det redan finns ett framtaget material för föreningsledare att använda sig av i arbetet med att motverka kvinnlig könsstymning, som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida, behov finns inte att ta fram ett eget nytt material. Idrott- och föreningsförvaltningen behöver istället sprida kunskap och information om det material som finns. Detta görs genom att lägga länk (utbildning.socialstyrelsen.se) och hänvisning till Jämställdhetsmyndighetens hemsida i samband med våra utskick som görs till föreningslivet, samt göra en nyhet på Facebook. Föreningsledare kan fylla en viktig funktion i arbetet att motverka kvinnlig könsstymning, men förvaltningens bedömning är att de mest centrala medarbetarna är de inom förskola och skola samt socialtjänst, detta är yrkesgrupper som behöver ha fördjupade kunskaper inom området.

Förvaltningens chefer har genomgått utbildning i våld i nära relation / hedersrelaterat våld och förtryck där kvinnlig könsstymning ingick, samt medarbetarna på föreningsstöd gått utbildning i barnkonventionen. Utbildningen genomfördes tillsammans med Rädda Barnen.

Anders Ramsby

Tobias Gröndahl

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef

Handling 2021 nr 49

Motion av Abdullahi Mohammed (MP) och Hanna Bernholdsson (MP) om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning

Kvinnlig könsstymning är förbjudet sedan 1982, ändå kan närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige ha varit utsatta för någon typ av könsstymning, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år. Många av dessa har blivit utsatta i andra länder och sedan kommit till Sverige, men även flickor och kvinnor födda i Sverige har blivit, eller riskerar att bli, utsatta. Sedan den 1 januari 2017 arbetar regeringen med en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, där bland annat arbete mot könsstymning ingår. För de flickor och kvinnor som blivit utsatta för könsstymning kan det krävas vård, och rättssystemet ska hantera den som utsatt någon kvinna eller flicka för detta övergrepp. Kommunen har dock en mycket viktig roll i att arbeta förebyggande övergreppen och hitta dem som riskerar att bli utsatta eller som skulle behöva få vård. Jämställdhetsmyndigheten, som är en av de myndigheter som ansvarar för den nationella strategin, har identifierat föreningsledare som en viktig funktion för att kunna upptäcka flickor och unga kvinnor i riskzonen för att utsättas för könsstymning, samt bidra till att bryta tabu kring ämnet. Kommunen kan göra stor skillnad genom att erbjuda utbildning till aktiva föreningsledare om frågan för att de ska kunna nyttja sin roll på ett konstruktivt sätt.

Satsningen skulle ge kommunen en bättre bild av problemet och möjlighet att kunna hjälpa fler flickor och kvinnor. Den ger också föreningsledare kunskap och trygghet i att våga närma sig frågan. Insatsen bör ske i samverkan mellan idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnd centrum men samverkan kan också ske med övriga socialnämnder samt västra götalandregionen.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att:

Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnd centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstymning.

Abdullahi Mohammed (MP)

Hanna Bernholdsson (MP)

§ 178 Svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympning

N164-0635/21

Socialförvaltningen Centrum har 2021-05-26 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Jennifer Merelaid Hankins (V) och Masoud Vatankhah (FI) yrkar bifall till yrkande från (MP), (V), och (FI). Se bilaga 5 till protokollet.

Lisen Kindbom (S) yrkar bifall till yrkandet från (MP), (V), och (FI).

Nina Miskovsky (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Kristina Bergman Alme (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Per Holm (D) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Agneta Kjaerbeck (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordförande Nina Miskovsky (M) ställer förvaltningens förslag mot yrkandet från (MP), (V), och (FI) och finner att nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Omröstning begärs.

Omröstning

Ja avser bifall till förvaltningens förslag.

Nej avser bifall till yrkandet från (MP), (V) och (FI).

Sex ledamöter röstar Ja: Per Holm (D), Kristina Bergman Alme (L), Tobias Björk (M), Mariette Risberg (D), Agneta Kjaerbeck (SD) och Nina Miskovsky (M).

Fem ledamöter röstar Nej: Claes Söderling (S), Jennifer Merelaid Hankins (V), Azar Hedemalm (MP), Lisen Kindbom (S) och Masoud Vatankhah (FI).

Ordförande Nina Miskovsky (M) finner därmed att nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Utdrag ur protokoll nr 7

Sammanträdesdatum: 2021-06-15

Beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning.

Socialnämnden Centrum beslutar att översända tjänsteutlåtandet som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckning

Kristina Bergman Alme (L) inkommer med ett yttrande från (M) och (L). Se bilaga 6 till protokollet.

Dag för justering

2021-06-15

Vid protokollet

Sekreterare

Lovisa Varenius

Ordförande

Nina Miskovsky

Justerande

Jennifer Merelaid Hankins

Yrkande

Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Feministiskt Initiativ

2021-06-15

Ärende 20

Ändringsyrkande angående svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum tillstyrker motionen om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling.

Socialnämnden Centrum översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande med ändringar enligt detta yrkande.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad

Yrkandet

Vi delar förvaltningens bedömning om att medarbetarna inom förskola, skola och socialtjänst har centrala funktioner i arbetet mot kvinnlig könsstympling och det är angeläget att fortsatt fokusera på att ge dessa grupper fördjupad information och utbildning i hur de kan arbeta för att motverka dessa övergrepp .

Vi menar dock att det inte är anledning nog att inte ytterligare uppmärksamma föreningsledarnas roll i arbetet mot kvinnlig könsstympling. Uppdraget i motionen syftar inte heller enbart till att ta fram material utan även att arbeta med kunskapsspridning. Det material som tjänsteutlåtandet nämner och som Jämställdhetsmyndigheten tillhandahåller på sin webbplats utgör ett utmärkt underlag som kan användas vid en utökad satsning på kunskapsspridning.

Göteborg 15 2021
Yttrande (M) (L)
Socialnämnden Centrum
Ärende 20

Yttrande 20 Svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling.

Könsstympling av flickor och kvinnor är ett allvarligt brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter vilket är förbjudet i Sverige sedan 1982. Miljöpartiet vill i motionen att Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnd centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling. Jämställdhetsmyndigheten tillhandahåller redan idag ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida att använda och sprida. Även om föreningsledare kan vara en del i att motverka kvinnlig könsstympling, är de mest centrala medarbetarna de inom förskola, skola och socialtjänst där genomförs kontinuerligt kompetensinsatser som dock kan utvecklas ytterligare.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-05-26

Diarienummer N164-0635/21

Handläggare: Katarina Idegård

Telefon: 031-365 91 36

E-post: katarina.idegard@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss om motion **Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning**

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning.

Socialnämnden Centrum beslutar att översända tjänsteutlåtandet som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Könsstymning av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter. I Sverige är alla former av kvinnlig könsstymning förbjudna sedan år 1982. Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motionen *Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning*. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstymning. Jämställdhetsmyndigheten fick i juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstymning av flickor och kvinnor. Uppdraget resulterade i ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Förvaltningens bedömning är därav att staden inte behöver ta fram ett eget nytt material, utan istället sprida kunskap och information om det material som finns.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Könsstymning av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter. I Sverige är alla former av kvinnlig könsstymning förbjudna sedan år 1982, då lagen (1982:316) med förbud mot könsstymning av kvinnor infördes. Preskriptionstiden för könsstymning av barn avskaffades 1 maj 2020 och innebär att någon som har utfört en könsstymning på ett barn under 18 år kan straffas oberoende av hur lång tid som har passerat sedan gärningen utfördes. Även brott som begåtts innan lagändringen omfattas. Från 1 juni 2018 finns en nationell handlingsplan mot könsstymning av flickor och

kvinnor. Handlingsplanen syftar till att förebygga och motverka könsstympling samt förbättra det stöd som finns tillgängligt för redan utsatta.

UNICEF uppskattar att mer än 200 miljoner flickor och kvinnor runt om i världen har utsatts för någon form av könsstympling. Över 40 miljoner av dessa är flickor under 15 år.

Socialstyrelsen har uppskattat att närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige kan ha varit utsatta för någon typ av könsstympling, varav cirka 7 000 är flickor under 18 år.

I Göteborg genomförs regelbundet en liknande skattning utifrån stadens befolkningsstatistik. Den senaste skattningen visar att, utifrån befolkningsstatistik per 2019-12-31, 4 898 flickor och kvinnor i åldern 15 till 49 år kan vara könsstympade i Göteborg.

Kvinnlig könsstympling är en mångtusenårig sedvänja, som syftar till att kontrollera flickors och kvinnors kroppar och sexualitet. Vanligast är att könsstymplingen sker i åldern fyra till fjorton år, men även spädbarn kan stymplas. Övergreppet kan få allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser, på både kort och lång sikt, för den utsatta. Det är väldigt viktigt att inkludera män och unga pojkar i arbetet mot kvinnlig könsstympling. Traditionen upphör först då männen inte längre efterfrågar kvinnor som är könsstympade.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2021-06-08.

Bilagor

1. Motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motion *Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling*. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet har lagt en motion i Kommunstyrelsen om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Motionen har skickats på remiss. Under arbetet med framtagandet av Göteborg Stads plan mot våld i nära relationer (2014-2019) framkom behovet av att återaktualisera arbetet mot kvinnlig könsstympling i staden. Hösten 2017 tillsattes, efter beslut inom Social resursnämnd, en samordnare mot hedersrelaterat våld anställd på Dialoga – kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Inom ramen för samordningsfunktionen har flertalet kompetenshöjande insatser för stadens medarbetare genomförts. Sedan våren 2018 erbjuder Dialoga också basutbildningar i hedersrelaterat våld, där frågan om kvinnlig könsstympling ingår. Den internationella dagen mot kvinnlig könsstympling 6:e februari uppmärksammas sedan 2016 årligen i Göteborgs Stad, genom anordnandet av en konferens.

Sedan 2016 finns ett myndighetsövergripande nätverk för arbetet mot kvinnlig könsstympling och barn- och tvångsåktenskap, i syfte att skapa erfarenhetsutbyte och sprida information i frågan. Från 2018 omfattar nätverket frågor inom hela området hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns också en myndighetsövergripande arbetsgrupp mot hedersrelaterat våld och förtryck, där kvinnlig könsstympling ingår. Arbetsgruppens syfte är att förbättra den operativa samverkan i enskilda ärenden myndigheter emellan. Staden har sedan 1 januari 2020 en separat plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, där frågan om kvinnlig könsstympling är inkluderad.

Jämställdhetsmyndigheten har konstaterat att det finns få konkreta exempel på förebyggande och attityd- och beteendeförändrande arbete mot könsstympling av flickor riktat till unga inom fritidsverksamheter och ungdomsorganisationer. Mot bakgrund av detta fick Jämställdhetsmyndigheten i juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstympling av flickor och kvinnor. I uppdraget ingick också att sprida kunskap om dessa arbetssätt tillbaka till målgruppen med ett fokus på fritidsledare och ledare inom civila samhället. Detta uppdrag har resulterat i ett framtaget material riktat mot ledare och förebilder som är publicerat på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Materialet syftar till att stärka och stötta ledare att våga bryta tystnaden om könsstympling och att skapa rätt förutsättningar för att inleda samtal med barn och unga som de möter. *Den lilla handboken om könsstympling mot flickor och kvinnor* utgör en del av materialet och finns att ladda ner på hemsidan.

Jämställdhetsmyndigheten fick även i uppdrag av regeringen att inventera effektiva metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstympling av flickor och kvinnor. Även här ingick att sprida relevanta metoder till aktörer och verksamheter som möter flickor och kvinnor som löper risk för att bli könsstympade eller flickor och kvinnor som har blivit

könsstympade. Detta uppdrag slutredovisades till regeringen i december 2020 genom rapporten *Förebyggande arbete mot könsstypning av flickor och kvinnor (2020:10)*.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att staden utifrån att det redan finns ett framtaget material för föreningsledare att använda sig av i arbetet med att motverka kvinnlig könsstypning, fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida, inte behöver ta fram ett eget nytt material. Staden behöver istället sprida kunskap och information om det material som finns.

Föreningsledare kan fylla en viktig funktion i arbetet att motverka kvinnlig könsstypning, men förvaltningens bedömning är att de mest centrala medarbetarna är de inom förskola och skola samt socialtjänst. Kompetensutvecklingsinsatser på en basnivå erbjuds kontinuerligt, men detta är yrkesgrupper som behöver ha fördjupade kunskaper inom området, vilket är ett utvecklingsområde.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör

§ 118, diarienummer 0287/21

Utbildningsinsatser gällande kvinnlig könsstämpning

Beslut

1. Idrotts- och Föreningsnämnden avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning.
2. Idrotts- och Föreningsnämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handlingar

- Tjänsteutlåtande avdelning föreningsstöd, daterad 2021-07-02
- Bilaga Motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning
- Yrkande från V, MP och S - angående svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstämpning

Yrkanden

Bettan Andersson (V), Luis Tortosa (V), Catrin Björkman (MP), Staffan Lindström (S) och Anna Ahlberg (S) yrkar följande:

1. IoFN anser motionärernas förslag om att ta fram material besvarad.
2. IoFN tillstyrker motionen i övrigt.
3. IoFN översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande med ändringar enligt detta yrkande.

Bettan Andersson (V) yrkar bifall till yrkande från V, MP och S.

Magnus Berntsson (KD) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns två yrkanden. Ett yrkande från V, MP och S och ett yrkande om bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande från Magnus Berntsson (KD).

Ordföranden föreslår votering med följande omröstningsordning som godkänns av nämnden:

Ja-röst: bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Nej-röst: bifall till yrkande från V, MP och S.

Efter genomförd omröstning konstaterar ordföranden att nämnden beslutar bifalla yrkandet från Magnus Berntsson (KD) om att anta förvaltningens tjänsteutlåtande.

Omröstning

Ja-röster: Gunilla Almgren (L), Mattias Mellström (D), Lena Ferm (SD), Bartek Rosinski (M), Heléne Mellander (D) och Magnus Bertsson (KD).

Nej-röster: Bettan Andersson (V), Staffan Lindström (S), Catrin Björkman (MP), Anna Ahlberg (S) och Luis Tortosa (V).

Resultat: 6 ja-röster mot 5 nej-röster.

Protokollsutdrag skickas till

- Avdelning föreningsstöd
- Stadsledningskontoret

Dag för justering

2021-09-01

Vid protokollet

Sekreterare

Andrea Lindahl

Ordförande

Magnus Bertsson (KD)

Justerande

Bettan Andersson (V)

(V)(MP)(S)

Yrkande

angående svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstymning

Vi delar motionärens syn på att könsstymning fortsatt är ett problem i Sverige och att kunskapen behöver förbättras.

Idrott och föreningsförvaltningen kommer dagligen i kontakt med barn och ungdomsföreningar som i sin tur möter barn och ungdomar i föreningslivet.

Uppdraget i motionen syftar inte heller enbart till att ta fram material utan även att arbeta med kunskapsspridning. Det material som tjänsteutlåtandet nämner och som Jämställdhetsmyndigheten tillhandahåller på sin webbplats utgör ett utmärkt underlag att använda.

Förslag till beslut:

IoFN anser motionärernas förslag om att ta fram material besvarad

IoFN tillstyrker motionen i övrigt

IoFN översänder tjänsteutlåtandet som eget yttrande med ändringar enligt detta yrkande

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-07-21

Diarienummer 0287/21

Handläggare

Veronica Johansson

Telefon: 031-368 21 38

E-post: veronica.johansson@ioff.goteborg.se

Svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling

Förslag till beslut

1. Idrotts- och Föreningsnämnden avstyrker motion om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling.
2. Idrotts- och Föreningsnämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen

Sammanfattning

Könsstympling och omskärelse av flickor och kvinnor är en flera tusen år gammal tradition. Traditionen förekommer i en del länder i Afrika och i Mellanöstern. Den kan se olika ut i olika länder. Kvinnlig könsstympling förekommer bland både kristna och muslimer. I Sverige har ledare inom de flesta trossamfund inklusive Sveriges Imamråd gemensamt tagit avstånd från traditionen i alla dess former. Sedan 1982 är könsstympling av flickor och kvinnor förbjudet enligt lag (1982:316) Om man är bosatt i Sverige är det även olagligt att genomföra ingreppet utomlands. Könsstympling av flickor och kvinnor är ett brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna och mot barns rättigheter, enligt barnkonventionens artikel 19, 24 och 37. Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motionen Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och Socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling.

I juni 2018 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstympling av flickor och kvinnor.

Uppdraget resulterade i ett material för föreningsledare som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Förvaltningens bedömning är därav att staden inte behöver ta fram ett eget nytt material, utan istället sprida kunskap och information om det material som finns.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Könsstypning av flickor och kvinnor är en allvarlig kränkning som medför ett stort lidande. Av FN, EU och andra organisationer och myndigheter ses könsstypning av flickor och kvinnor idag som ett uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck, och som en kränkning av barns och kvinnors rättigheter, samt kontroll av flickors och kvinnors sexualitet är ett centralt inslag i hederskontexter.

Kvinnlig könsstypning är en mångtusenårig sedvänja, som syftar till att kontrollera flickors och kvinnors kroppar och sexualitet. Vanligast är att könsstypningen sker i åldern fyra till fjorton år, men även spädbarn kan stymas. Övergreppet kan få allvarliga fysiska och psykiska konsekvenser, på både kort och lång sikt, för den utsatta. Det är väldigt viktigt att inkludera män och unga pojkar i arbetet mot kvinnlig könsstypning. Traditionen upphör först då männen inte längre efterfrågar kvinnor som är könsstypade

Könsstypning av flickor och kvinnor förekommer på många håll runt om i världen, i såväl kristna som muslimska grupper från Indonesien i öst till Peru i väst (UNICEF 2013). Könsstypning av flickor och kvinnor har under lång tid förekommit i flera länder i Afrika och Mellanöstern men genom migration har företeelsen blivit en global angelägenhet. Enligt UNICEF:s senaste rapport (2013) är 200 miljoner flickor och kvinnor könsstypade varav 44 miljoner är flickor under 14 års ålder. År 2012 var antalet könsstypade flickor och kvinnor i Sverige cirka 38 000, enligt en uppskattning gjord av Socialstyrelsen. Av dessa var ca 7 400 under 18 år. Cirka 19 000 flickor uppskattades ingå i en riskpopulation där vårdnadshavarna har en positiv attityd eller är ambivalenta till könsstypning även efter migration. Sedan 2015 har Sverige fått en kraftigt ökad invandring, bland annat från de områden där könsstypning av flickor och kvinnor praktiseras, vilket gör att antalet nu troligtvis är högre än de då uppskattade 38 000. Den senaste skattningen visar att utifrån befolkningsstatistik per 2019-12-31, kan 4 898 flickor och kvinnor i åldern 15 till 49 år vara könsstypade i Göteborg.

I Göteborg genomförs regelbundet en liknande skattning utifrån stadens befolkningsstatistik.

Bilagor

1. Motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstypning

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till svar på remiss om motion Utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Förslaget innebär att Idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnden Centrum uppdras att ta fram och sprida information och utbildningsinsatser riktade till föreningsledare för att motverka kvinnlig könsstympling.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet har lagt en motion i Kommunstyrelsen om utbildningsinsatser för att motverka kvinnlig könsstympling. Motionen har skickats på remiss. Under arbetet med framtagandet av Göteborg Stadsplan mot våld i nära relationer (2014-2019) framkom behovet av att åter aktualisera arbetet mot kvinnlig könsstympling i staden. Hösten 2017 tillsattes, efter beslut inom Social resursnämnd, en samordnare mot hedersrelaterat våld anställd på Dialoga – kompetenscentrum om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Sedan våren 2018 erbjuder Dialoga basutbildningar i hedersrelaterat våld, där frågan om kvinnlig könsstympling ingår. Den internationella dagen mot kvinnlig könsstympling 6:e februari uppmärksammas sedan 2016 årligen i Göteborgs Stad, genom anordnandet av en konferens.

Sedan 2016 finns ett myndighetsövergripande nätverk för arbetet mot kvinnlig könsstympling och barn- och tvångsäktenskap, i syfte att skapa erfarenhetsutbyte och sprida information i frågan. Från 2018 omfattar nätverket frågor inom hela området hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns också en myndighetsövergripande arbetsgrupp mot hedersrelaterat våld och förtryck, där kvinnlig könsstympling ingår. Arbetsgruppens syfte är att förbättra den operativa samverkan i enskilda ärenden myndigheter emellan. Staden har sedan 1 januari 2020 en separat plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, där frågan om kvinnlig könsstympling är inkluderad.

Jämställdhetsmyndigheten har konstaterat att det finns få konkreta exempel på förebyggande och attityd- och beteendeförändrande arbete mot könsstympling av flickor riktat till unga inom fritidsverksamheter och ungdomsorganisationer. Mot bakgrund av detta fick Jämställdhetsmyndigheten i juni 2018 i uppdrag av regeringen att inventera effektiva arbetssätt för hur fritidsverksamheter, öppna ungdomsverksamheter och mötesplatser kan förebygga och motverka könsstympling av flickor och kvinnor. I uppdraget ingick också att sprida kunskap om dessa arbetssätt tillbaka till målgruppen med ett fokus på fritidsledare och ledare inom civila samhället. Detta uppdrag har resulterat i ett framtaget material riktat mot ledare och förebilder som är publicerat på Jämställdhetsmyndighetens hemsida. Materialet syftar till att stärka och stötta ledare att våga bryta tystnaden om könsstympling och att skapa rätt förutsättningar för att inleda samtal med barn och unga som de möter. Den lilla handboken om könsstympling mot flickor och kvinnor utgör en del av materialet och finns att ladda ner på hemsidan.

Jämställdhetsmyndigheten fick i uppdrag av regeringen att inventera effektiva metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstympling av flickor och kvinnor. Även här ingick att sprida relevanta metoder till aktörer och verksamheter som möter flickor och kvinnor som löper risk för att bli könsstympade eller flickor och

kvinnor som har blivit könsstympade. Detta uppdrag slutredovisades till regeringen i december 2020 genom rapporten Förebyggande arbete mot könsstymning av flickor och kvinnor (2020:10).

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att det redan finns ett framtaget material för föreningsledare att använda sig av i arbetet med att motverka kvinnlig könsstymning, som finns fritt tillgängligt på Jämställdhetsmyndighetens hemsida, behov finns inte att ta fram ett eget nytt material. Idrott- och föreningsförvaltningen behöver istället sprida kunskap och information om det material som finns. Detta görs genom att lägga länk (utbildning.socialstyrelsen.se) och hänvisning till Jämställdhetsmyndighetens hemsida i samband med våra utskick som görs till föreningslivet, samt göra en nyhet på Facebook. Föreningsledare kan fylla en viktig funktion i arbetet att motverka kvinnlig könsstymning, men förvaltningens bedömning är att de mest centrala medarbetarna är de inom förskola och skola samt socialtjänst, detta är yrkesgrupper som behöver ha fördjupade kunskaper inom området.

Förvaltningens chefer har genomgått utbildning i våld i nära relation / hedersrelaterat våld och förtryck där kvinnlig könsstymning ingick, samt medarbetarna på föreningsstöd gått utbildning i barnkonventionen. Utbildningen genomfördes tillsammans med Rädda Barnen.

Anders Ramsby

Tobias Gröndahl

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef